

Sygn. akt XIII GC 1697/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2016 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi XIII Wydział Gospodarczy w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Paweł Hajdys

Protokolant: Magdalena Adamkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 16 czerwca 2016 roku na rozprawie w Ł.

sprawy z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w Ł.

przeciwko Towarzystwo (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę kwoty 679,94 zł

1. zasądza od pozwanej Towarzystwo (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w Ł. kwotę 146 (sto czterdzieści sześć) zł z odsetkami ustawowymi od 10 listopada 2014 roku do 31 grudnia 2015 roku oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

3. zasądza od powódki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w Ł. na rzecz pozwanej Towarzystwo (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 762,85 zł (siedemset sześćdziesiąt dwa złote i osiemdziesiąt pięć groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

4. zasądza od powódki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w Ł. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi kwotę 109,33 zł (sto dziewięć złotych i trzydzieści trzy grosze) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

5. zasądza od pozwanej Towarzystwo (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi kwotę 29,90 zł (dwadzieścia dziewięć złotych i dziewięćdziesiąt groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt XIII GC 1697/15

UZASADNIENIE

12 czerwca 2015 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w Ł. złożyła do Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi pozew przeciwko Towarzystwo (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. o zapłatę kwoty 679,94 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 10 listopada 2014 roku do dnia zapłaty oraz kosztami procesu według norm przepisanych. Powódka wskazała, że dochodzoną wierzytelność nabyła od S. P. i obejmuje ona roszczenie wobec pozwanej, jako ubezpieczyciela w zakresie OC sprawcy szkody, o zapłatę odszkodowania za najem pojazdu zastępczego marki V. (...) na czas naprawy uszkodzonego pojazdu marki S. (...) o numerze rejestracyjnym (...). Najem trwał 2 dni, a ustalona przez S. P. i powódkę dobową stawka czynszu najmu wyniosła 539,97 zł brutto. Łącznie więc czynsz najmu wyniósł 1.079,94 zł, natomiast pozwana naprawiła szkodę jedynie częściowo wypłacając z tego tytułu kwotę 400 zł.

(pozew – k.2-8)

W sprzeciwie od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwana przyznała, że przyjęła odpowiedzialność gwarancyjną z umowy ubezpieczenia OC za skutki zdarzenia, w wyniku którego uszkodzeniu uległ pojazd S. P. oraz że wypłaciła powódce tytułem odszkodowania za najem pojazdu zastępczego kwotę 400 zł odpowiadającą 2 dniom najmu przy dobowej stawce czynszu w wysokości 200 zł brutto. Stawkę czynszu w wysokości 539,97 zł brutto pozwana uznała za wygórowaną i przekraczającą stawki stosowane na rynku lokalnym właściwym dla miejsca zamieszkania poszkodowanego.

(nakaz zapłaty – k.59; sprzeciw od nakazu zapłaty – k.61-62v)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

25 sierpnia 2014 roku doszło do zderzenia pojazdów: będącego własnością S. P. samochodu osobowego marki S. (...) o numerze rejestracyjnym (...) z samochodem ubezpieczonym w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych przez pozwaną Towarzystwo (...) spółkę akcyjną z siedzibą w W., kierowanym przez osobę ponoszącą winę za kolizję obu pojazdów.

16 września 2014 roku poszkodowany na czas naprawy uszkodzonego pojazdu, tj. 2 dni, wynajął od powódki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w Ł. pojazd marki V. (...). W umowie najmu strony nie zastrzegły dodatkowych opłat z tytułu podstawienia czy odbioru najmowanego pojazdu ani kaucji na zabezpieczenie, czy blokady na karcie kredytowej na zabezpieczenie, ale zastrzegły udział własny poszkodowanego w szkodach likwidowanych z ubezpieczenia AC w wysokości 10% oraz dobery limit kilometrów w wysokości 100 km. Dobową stawkę czynszu najmu poszkodowany i powódka ustalili na kwotę 539,97 zł brutto. Łącznie czynsz najmu wyniósł 1.079,94 zł brutto. Poszkodowany przelał na powódkę wierzytelność, której przedmiotem było prawo do zwrotu kosztów z tytułu najmu auta zastępczego w związku ze szkodą komunikacyjną, za którą odpowiedzialność ponosi pozwany zakład ubezpieczeń. 4 października 2014 roku powódka zgłosiła pozwanej wyżej opisana szkodę, zaś pozwana wypłaciła tytułem odszkodowania kwotę 400 zł, uznając za zasadny najem pojazdu przez poszkodowanego przez 2 dni, jednakże przy dobowej stawce czynszu najmu wynoszącej 200 zł brutto.

(okoliczności bezsporne)

Minimalne dobowe stawki czynszu najmu pojazdu odpowiadającego walorom techniczno-użytkowym pojazdu uszkodzonego, w okresie naprawy tego pojazdu, przy najmie trwającym 2 – 3 dni, wynosiły 207 zł brutto, natomiast maksymalne, stosowane przez podmiot działający na zasadzie franczyzy podmiotu niemieckiego i prowadzący działalność przy lotniskach, 647 zł brutto. Poza podmiotami działającymi głównie przy lotniskach najwyższe stawki czynszu najmu na rynku (...) stosuje strona pozwana. Dwa podmioty, prowadzące działalność pod markami (...) a (...) a C., stosowały we wskazanym okresie stawki czynszu najmu wynoszące ok. 222 zł netto (202 zł netto + 1/2 opłaty za podstawienie, tj. 20 zł netto), czyli 273 zł brutto. Z oferty podmiotów prowadzących działalność przy lotniskach korzystają nie tylko klienci lotnisk, ale również osoby potrzebujące pilnie pojazdu zastępczego. Powszechną praktyką jest brak możliwości wynajęcia pojazdu za najniższą dobową stawkę czynszu najmu wskazaną w ofercie przez danego przedsiębiorcę (pojazd, którego dana stawka dotyczy, zwykle jest w pojedynczej sztuce i jest trudno dostępny przez to dla potencjalnego klienta) oraz stosowanie podwójnych cenników – innych, z niższymi stawkami, przy najmie tzw. gotówkowym, tj. gdy płatnikiem jest najemca, i innych, ze stawkami wyższymi, przy najmie tzw. bezgotówkowym, tj. gdy płatnikiem jest zakład ubezpieczeń ponoszący odpowiedzialność z tytułu ubezpieczenia OC (wyższe stawki mają rekompensować odroczony termin płatności i płatność po procesie sądowym).

(pisemna opinia biegłego – k.96-107; ustna uzupełniająca opinia – k.125v)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne jedynie częściowo.

Podstawę odpowiedzialności pozwanej w niniejszej sprawie stanowią przepisy art. 822 § 1 i 4 k.c. w zw. z art. 34 ust. 1, 35 i 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, dalej jako ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 392 z późn. zm.) oraz art. 436 § 2 zd. 1. w zw. z art. 415 k.c.

Ponieważ ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych nie definiuje pojęcia szkody, konieczne jest sięgnięcie, zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, do kodeksu cywilnego. I tak, zgodnie z art. 361 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła; w powyższych granicach, w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkoda nie wyrządzono.

W przedmiotowej sprawie nie było sporu co do zasady, tj. szkody w postaci konieczności najmu pojazdu przez poszkodowanego na czas naprawy własnego, uszkodzonego pojazdu oraz czas najmu wynoszący 2 dni. Sporna była jedynie wysokość dobowej stawki czynszu najmu.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że na kanwie przywołanych przepisów przyjęto w orzecznictwie, że odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za uszkodzenie albo zniszczenie pojazdu mechanicznego niesłużącego do prowadzenia działalności gospodarczej obejmuje celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego; nie jest ona uzależniona od niemożności korzystania przez poszkodowanego z komunikacji zbiorowej (zob. uchwałę składu 7 sędziów SN z dnia 17 listopada 2011 r., III CZP 5/11, OSNC 2012 nr 3, poz. 28). W rozpoznawanej sprawie istotne znaczenie będzie miało ekonomiczne uzasadnienie wydatków, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w przywołanym judykacie. Nie może bowiem ująć z pola widzenia, że z jednej strony poszkodowany nie ma obowiązku poszukiwania najtańszej oferty na rynku i tylko z takiej korzystania (zob. przykładowo wyrok SA w Krakowie z dnia 18 lutego 2014 r., I ACa 1567/13, niepubl.), ale z drugiej strony ciąży na nim obowiązek współdziałania z wierzycielem przy wykonaniu przez niego zobowiązania zgodnie z treścią tego zobowiązania i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno-gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje – także w sposób odpowiadający tym zwyczajom (art. 354 § 2 w zw. z § k.c.). Naruszenie tej zasady skutkuje uznaniem, że wierzyciel przyczynił się do zwiększenia rozmiarów szkody, a w konsekwencji – zmniejszeniem obowiązku naprawienia szkody (art. 362 k.c.). W związku z powyższym Sąd Najwyższy wskazał (tamże), że nie wszystkie wydatki pozostające w związku przyczynowym z wypadkiem komunikacyjnym mogą być refundowane, istnieje bowiem obowiązek wierzyciela zapobiegania szkodzie i zmniejszania jej rozmiarów. Na dłużniku powinien w związku z tym ciążyć obowiązek zwrotu wydatków celowych i ekonomicznie uzasadnionych, pozwalających na wyeliminowanie negatywnych dla poszkodowanego następstw, niedających się wyeliminować w inny sposób, z zachowaniem rozsądnej proporcji między korzyścią wierzyciela a obciążeniem dłużnika. Nie jest celowe nadmierne rozszerzanie odpowiedzialności odszkodowawczej i w konsekwencji – gwarancyjnej ubezpieczyciela, co mogłoby prowadzić do odczuwalnego wzrostu składek ubezpieczeniowych. Podobnie, odnośnie do lojalności wierzyciela względem dłużnika wyrażającego się obowiązkiem wyboru przez poszkodowanego takiej oferty najmu, w której stosowane stawki dzienne nie odbiegają zanadto w górę od przeciętnych stawek na rynku lokalnym, wypowiedział się również Sąd Okręgowy w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 18 grudnia 2015 roku (sygn. akt XIII Ga 650/15, niepubl.). W ocenie Sądu w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, zasada wskazana przez Sąd Okręgowy w Łodzi jest trafna, jednakże, ponieważ została wyrażona *in casu*, nie można jej absolutyzować. Jeśli bowiem poszkodowany nagle zostanie pozbawiony możliwości korzystania z własnego pojazdu i w sposób dla siebie niespodziewany musi zawrzeć umowę najmu pojazdu zastępczego, akceptowalne powinny być nawet stawki odbiegające od stawek przeciętnych, o ile mieszczą się w granicach stawek występujących na rynku właściwym dla poszkodowanego, natomiast, gdy między zdarzeniem wywołującym szkodę a datą początkową najmu mija dłuższy okres, pozwalający poszkodowanemu poczynić rozeznanie w ofertach najmów pojazdu na właściwym dla niego rynku, można od niego

wymagać, by w ramach lojalności wobec dłużnika, zawarł umowę najmu przy zastosowaniu dobowych stawek czynszu najmu zbliżonych do przeciętnych. Niezachowanie takich standardów przez poszkodowanego powinno wtedy skutkować odpowiedniemu zmniejszeniu obowiązku odszkodowawczego.

W przedmiotowej sprawie pomiędzy dniem szkody (25 sierpnia 2014 roku) a początkiem najmu (16 września 2014 roku) minęły trzy tygodnie, w związku z czym poszkodowany mógł i powinien był poznać stawki czynszu najmu występujące na rynku lokalnym; nie był bowiem przymuszony do natychmiastowego zawarcia umowy najmu. Z tego względu zasadne jest przyjęcie, że mógł nająć pojazd zastępczy za maksymalne stawki występujące na rynku lokalnym poza podmiotami oferującymi najem na lotniskach i przy hotelach, tj. za kwotę ok. 273 zł brutto.

Oznacza to, że poszkodowanym z tytułu najmu pojazdu zastępczego przysługiwało odszkodowanie w wysokości 546 zł.

Na marginesie należy wskazać, że Sąd nie podzielił opinii biegłego, który, wykraczając poza tezę dowodową, uznał, że zasadne jest stosowanie wyższych stawek czynszu najmu, gdy najem ten jest rozliczany między wynajmującym a ubezpieczycielem sprawcy szkody, bowiem wyższe stawki mają rekompensować odroczony termin płatności i płatność po procesie sądowym. Należy bowiem zauważyć, czego nie dostrzegł biegły nie analizując stanu prawnego, że w takiej sytuacji nie mamy do czynienia z „odroczonym terminem płatności”, lecz, ewentualnie, z płatnością po terminie – termin spełnienia świadczenia wyznaczony jest przepisami bezwzględnie obowiązującymi: przez art. 14 ust. 1 i 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Oznacza to, że termin ten jest odroczony co do zasady maksymalnie o miesiąc, co nie odbiega nadmiernie od praktyki obrotu gospodarczego i zostało zaakceptowane przez ustawodawcę w art. 5 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 684). Późniejsza zapłata jest rekompensowana, jak każdemu innemu wierzycielowi, odsetkami za opóźnienie, zaś konieczność prowadzenia sporu sądowego – kosztami procesu. Oznacza to, że nie ma żadnego racjonalnego powodu, by różnicować stawki czynszu najmu w zależności od tego, kto jest obowiązany do jego zapłaty.

W tak ukształtowanych granicach roszczenie odszkodowawcze wobec pozwanej za najem pojazdu zastępczego nabyła powódka w drodze cesji (art. 509 k.c.).

Ponieważ powódka dobrowolnie przed procesem naprawiła częściowo szkodę wypłacając kwotę 400 zł, nadal pozostaje niezaspokojone roszczenie indemnizacyjne w wysokości 146 zł.

O ustawowych odsetkach za opóźnienie w zapłacie ustalonego świadczenia odszkodowawczego orzeczono na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (uwzględniając zmianę brzmienia przepisu art. 481 § 2 dokonaną przez art. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2015 r. poz. 1830), mając na uwadze datę wezwania strony pozwanej do spełnienia świadczenia. Prawdopodobnie wskazania początkowej daty naliczania odsetek nie była w niniejszej sprawie sporna.

Ze wskazanych względów Sąd orzekł jak w punkcie 1 i 2 wyroku.

Z uwagi na to, że żądanie powódki nie zostało uwzględnione w całości, Sąd o kosztach procesu rozstrzygnął na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c., dokonując stosunkowego rozliczenia kosztów. Koszty poniesione przez powódkę wyniosły 231 zł, na co złożyły się: opłata od pozwu (34 zł), koszty zastępstwa procesowego (180 zł) i opłata skarbową od pełnomocnictwa (17 zł). Koszty poniesione przez stronę pozwaną wyniosły 1.034,61 zł i objęły 180 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego, 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa i 837,61 zł tytułem rozliczonych zaliczek na biegłego. Koszty procesu łącznie w niniejszym postępowaniu wyniosły zatem 1.265,61 zł. Z dochodzonej pozwem kwoty 679,94 zł za zasadną Sąd uznał zasądzoną od pozwanej kwotę 146 zł, co oznacza, że powódka wygrała spór w 21,47%. Tym samym w takim zakresie strona pozwana powinna ponieść koszty procesu (271,76 zł), zaś powódka powinna je ponieść w 78,53% co odpowiada kwocie 993,85 zł. W konsekwencji Sąd zasądził w punkcie 3. wyroku od pozwanej na rzecz powódki tytułem zwrotu kosztów procesu kwotę 762,85 zł.

O nieuiszczonych kosztach sądowych w wysokości 139,23 zł, poniesionych tymczasowo z funduszu Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, Sąd orzekł w punktach 4. i 5. wyroku na podstawie art. 113 ust. ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst. jedn.: Dz. U. z 2014r. poz. 1025 z późn. zm.) w zw. z art. 100 zd. 1 k.p.c., zasądzając od powódki kwotę 109,33 zł, natomiast od pozwanej kwotę 29,90 zł – stanowiące odpowiednio 78,53% i 21,47% kwoty 139,23 zł.

ZARZĄDZENIE

(...)